

25 juli 2019

nummer 115

Geachte heer/mevrouw ,

Hierbij ontvangt u de IVM Caring Capital nieuwsbrief voor juli 2019. Deze maand vragen we uw aandacht voor de volgende onderwerpen:

- Haperende groei prikkelt stimuleringsreflex
De Caring Capital View van juli, door Maarten Friederich, Portfolio Manager
- EU steekt 10 miljard euro in kringlooeconomie
- Gratis wonen is niet automatisch een gift
- Abu Dhabi opent grootste zonnepark ter wereld
- Rechter lost onduidelijkheid in samenlevingsovereenkomst op
- EU pakt wereldwijde ontbossing aan
- CBS: vertrouwen omhoog, werkloosheid ook
- Vaste rubriek: *De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van IVM Caring Capital:*
SDG 5. Gelijke rechten voor vrouwen en mannen

We hopen en vertrouwen erop dat de informatie in deze artikelen voor u nuttig is en wensen u veel plezier bij het lezen.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur van IVM Caring Capital

Ilco Snoey Kiewit, *Chief Commercial Officer*

Hans Molenaar, *Chief Investment Officer*

Hans Volberda, *Chief Executive Officer*

CARING CAPITAL VIEW

Maarten Friederich, Portfolio Manager IVM Caring Capital

A rising tide lifts all boats is een uitspraak die regelmatig door President Kennedy werd gebruikt. Hij wilde daarmee aangeven dat een betere economie voor àlle deelnemende partijen gunstig is.

Geldkraan open

Ook de centrale banken lijken deze doctrine te volgen, met hun aankondiging van verdere stimuleringsmaatregelen. Door meer water in de zee te pompen, of in dit geval, méér geld in de economie, profiteert iedereen. De prijzen van alle activa (obligaties, aandelen en onroerend goed, tezamen de 'boten' in Kennedy's uitspraak) stijgen. Dit is goed zichtbaar in de portefeuilles, die de waardedaling van eind vorig jaar inmiddels weer te boven zijn. Overigens was een belangrijke reden voor die daling de uitgesproken intentie van de centrale banken om de rente (verder) te gaan verhogen; precies het tegenovergestelde van wat er nu gebeurt.

Sociale effecten

Iedereen profiteert dus. Maar niet iedereen profiteert in dezelfde mate. In waarde stijgende activa kunnen zeker leiden tot een toename van de economische activiteit en de werkgelegenheid. Maar het zijn vooral de bezitters van deze activa die er de meeste vruchten van plukken. Daarmee neemt het verschil tussen bezitters en niet-bezitters verder toe, wat weer aanleiding geeft tot een toename van sociale spanningen en ontevredenheid bij niet-bezitters.

Twijfels

Overigens wordt de waarde van activa niet in de eerste plaats beïnvloed door de hoogte van de rente, maar vooral door de verwachte opbrengst. Voor aandelen hangt deze in belangrijke mate af van de omzet en de winst van de onderneming. De omzet wordt weer deels bepaald door de mate van economische activiteit. Dit levert een spanningsveld op. Enerzijds stuwt een lagere rente de waarden van activa omhoog, anderzijds staat de verwachte opbrengst onder druk als gevolg van een

lagere economische groei. Een (nog) lagere rente heeft een positief effect op de economische activiteit, maar tot nu toe blijkt dit effect gering te zijn. Het is dan ook twijfelachtig of een lagere rente voor een opleving in de economie gaat zorgen.

Risico's nemen toe

De puur economische ontwikkelingen kunnen niet los worden gezien van de politieke risico's. Een mogelijke beweging richting harde Brexit, onder leiding van de kersverse premier Boris Johnson, bijvoorbeeld. De voortdurende onzekerheid over de uitkomst van de onderhandelingen tussen de VS en China. En niet te vergeten de al maar toenemende spanningen in het Midden-Oosten (Iran).

Beleid

Geconfronteerd met een afname van de economische groei enerzijds en een vrijwel zekere toename van de geldhoeveelheid anderzijds, kiezen wij ervoor de aandelenpositie onderwogen te laten. De verwachte toename van de geldhoeveelheid en een lagere rente zijn weliswaar gunstig voor de waarde van activa, maar zijn tegelijk een reactie op afnemende economische groei en activiteit. Dit laatste geeft de doorslag, bij onze bepaling van de aandelenpositie. Toch heeft de vastberadenheid van de monetaire autoriteiten ons wél doen besluiten de onderweging te reduceren. We doen dit door een aantal nieuwe aandelen van veelbelovende ondernemingen in de portefeuille op te nemen.

Het performanceoverzicht van de modelportefeuille kunt u vinden op onze website:

www.ivmcaringcapital.nl.

© IVM Caring Capital 2019. Niets uit dit document mag worden gekopieerd of verspreid zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

[Naar boven](#)

EU steekt 10 miljard euro in kringlooeconomie

Samen met vijf nationale investeringsbanken stelt de Europese Investeringsbank (EIB) ruim 10 miljard euro beschikbaar voor

verduurzaming van de economie. Via dit 'Joint Initiative on Circular Economy' (JIVE) wil de EU in alle sectoren van de economie een circulaire aanpak stimuleren. Het gaat dan om projecten gericht op afvalvermindering, efficiënter (her)gebruik van grondstoffen en innovatie op deze terreinen. De zes investeringsbanken bundelen hun expertise en financiële middelen om leningen beschikbaar te stellen voor kansrijke plannen en aan dito ondernemingen, maar ook om direct zelf te investeren en systemen te ontwikkelen voor de financiering van publieke en private infrastructuur.

Van ontwerp tot hergebruik

Het programma pakt verduurzaming aan in de verschillende 'levensfases' van producten. In de ontwikkelingsfase kunnen innovatief design, materiaalkeuze en nieuwe technologieën al helpen een te grote afvalberg later te voorkomen. In de gebruiksfase van het product wordt gemikt op levensduurverlenging door reparaties en hergebruik. In de laatste fase ligt de focus op het redden en hergebruiken van grondstoffen, of energieopwekking door middel van warmte, als verbranding de enige oplossing is. Daarnaast voorzien de plannen in het helpen faciliteren van circulaire strategieën door middel van nieuwe ICT en digitalisering. Volgens EIB-voorzitter Werner Hoyer zal de circulaire economie "ons niet alleen helpen om de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te halen, maar ook enorme voordelen opleveren voor de economie en de maatschappij."

Bron: duurzaamnieuws.nl

[Naar boven](#)

Gratis wonen is niet automatisch een gift

Wanneer is er eigenlijk sprake van een 'schenking' in de zin van de wet? Behalve 'verrijking' van de ontvanger moet er ook sprake zijn van 'verarming' van de schenker, zo blijkt eens te meer uit deze recente uitspraak van de Rechtbank Noord-Nederland. Wat was het geval? Na het overlijden van hun vader ontstond er een verschil tussen één van zijn zonen en diens overige broers en zusters. De eerstgenoemde had jarenlang gratis in de woning van de vader mogen wonen. In de ogen van zijn broers/zussen kwam dit neer op een gift, die in mindering moest

worden gebracht op de legitieme portie van de bevoordeelde broer. Kennelijk beschouwden ze deze 'gift' als een voorschot op de erfenis.

Geen verarming

De Rechtbank stelt vast dat de zoon in kwestie inderdaad nooit huur voor de woning had betaald. Ook was niet gebleken of aangevoerd dat vader en zoon afspraken hadden over hoe lang de zoon kosteloos in de woning van de vader mocht wonen. Zonder zo'n afspraak (bijvoorbeeld in de vorm van een huurcontract) had de vader, als eigenaar, te allen tijde de vrije keuze over het gebruik van zijn huis. Op elk moment had hij de woning kunnen opeisen, ofwel om er weer zélf te gaan wonen, ofwel om te verhuren aan derden. De zoon zou in dat geval geen enkel recht hebben gehad om dit tegen te houden. Uit dit alles volgt volgens de Rechtbank dat er geen sprake is van een gift in de zin van de wet. De onderbouwing is interessant. Omdat de vader op elk gewenst moment de woning (c.q. het woongenot) direct had kunnen opeisen, kan niet worden gesteld dat hij werd 'verarmd', doordat hij zijn zoon er liet wonen. Ook de mogelijk hierdoor misgelopen huuropbrengsten leveren geen 'verarming' op, om de simpele reden dat iemand niet kan verarmen met iets dat nooit tot zijn of haar vermogen heeft behoord. Dat de woning in een ver verleden wel aan derden verhuurd is geweest verandert daar niets aan. Het betoog van de broers en zussen werd verworpen.

Met dank aan Van Ewijk Estate Planning.

[Naar boven](#)

Abu Dhabi opent grootste zonnepark ter wereld

Het tot nu toe grootste zonnepark van de wereld is klaar en begonnen met de productie van zonne-energie. Het staat in Sweihan, Abu Dhabi, en is een gezamenlijke ontwikkeling van Jinko Solar (China), Marubeni (Japan) en de Emirates Water and Electricity Company (EWEC). Het zonnepark beslaat 8 vierkante kilometer en heeft een piekvermogen van 1.117 megawatt, opgewekt door 3,2 miljoen monokristallijne zonnepanelen van Jinko Solar. Aan de bouw werd gewerkt door 2.900 specialisten en andere medewerkers uit diverse landen. De totale

bouwkosten bedroegen omgerekend rond de 800 miljoen euro. De kostprijs van de opgewekte stroom bedraagt 2,42 dollarcent per kilowattuur.

Ook olielanden gaan voor schone energie

Volgens de EWEK-voorzitter betekent de afronding van het project "een mijlpaal in de Energiestrategie 2050 van de Verenigde Arabische Emiraten". Dit beleid werd in 2017 ingezet om het aandeel schone energie in de totale energiemix te verdubbelen van 25% naar 50%, in combinatie met 70% reductie van de CO₂-uitstoot. Jinko Solar produceert sinds 2006 zonnecellen, wafers, ingots en kristallijne zonnepanelen, die ook in Nederland verkrijgbaar zijn. De onderneming heeft productiefaciliteiten in Shangrao (Jiangxi) en Haining (Zhejiang), vestigingen in de VS en vier EU-landen en een notering aan de New York Stock Exchange. Wereldwijd heeft Jinko Solar 10.000 mensen in dienst.

Bronnen: solarmagazine.nl, zonnepanelen.net

[Naar boven](#)

Rechter lost onduidelijkheid in samenlevingsovereenkomst op

Hoe goed of gedetailleerd een overeenkomst is opgesteld, in de weerbarstige praktijk kan het altijd gebeuren dat er onenigheid is over de uitleg van een bepaling. Bij het oplossen van dergelijke onduidelijkheden in een contract zal de rechter proberen deze op te lossen, onder meer op basis van de jurisprudentie. Dit wordt mooi geïllustreerd door deze zaak die recent speelde voor de Rechtbank Den Haag. Een man en een vrouw hadden samengewoond op basis van een notariële samenlevingsovereenkomst. Als onderdeel van de afspraken had de man de vrouw aangemeld bij zijn pensioenuitvoerder. Na beëindiging van de samenwoning, verschillen zij van mening over de vraag of de vrouw, door de ontbinding van het samenlevingscontract, nog recht heeft op partnerpensioen. Bij het geschil is ook de pensioenuitvoerder betrokken als derde partij.

Uitleg nodig

De rechter inventariseert eerst de afspraken op papier. De samenlevingsovereenkomst bevat een artikel, waarin de man en de vrouw elkaar aanwijzen als partnerpensioengerechtigde. In hetzelfde artikel staat ook dat, mocht één van beide partijen niet meer willen dat de ander in aanmerking komt voor partnerpensioen, hij of zij dit kenbaar moest maken bij notariële akte of via een aangetekende brief aan de notaris. In een volgend artikel van hetzelfde contract is bepaald dat 'alle artikelen van de samenlevingsovereenkomst slechts gelden gedurende de periode dat de samenleving duurt'. Dit geldt echter niet voor bepalingen die *'naar hun aard zijn bestemd om te werken na de beëindiging van de samenleving.'* De vraag is nu: geldt dit voor het artikel waarin het recht op partnerpensioen is geregeld, nu dit hieruit niet expliciet duidelijk wordt? Wat ook meespeelt is dat het hier een notariële akte betreft, die ook derde partijen raakt. In dit geval is dat de pensioenuitvoerder, die echter niet bij de opstelling van de akte was betrokken. Alles draait nu om de uitleg van de tekst in de akte.

Haviltex-formule

De rechter grijpt terug op een uitspraak van de Hoge Raad uit 1981, die bekend staat als 'de Haviltex-formule' – een soort maatstaf voor rechters om vast te stellen wat de inhoud is van een onduidelijke afspraak tussen contractpartijen. Kern van de formule is het vaststellen van *'de zin die partijen in de gegeven omstandigheden over en weer redelijkerwijs aan deze bepalingen mochten toekennen en op hetgeen zij te dien aanzien redelijkerwijs van elkaar mochten verwachten.'* Simpel gezegd: als een louter taalkundige uitleg van een contracttekst onvoldoende uitsluitsel biedt, heeft de rechter een bepaalde vrijheid om deze leemte aan te vullen in de geest van wat beide partijen bedoeld of begrepen hebben bij de opstelling van de overeenkomst. In dit geval is zo'n rechterlijke interpretatie duidelijk nodig. Daarom overweegt de rechter dat aanspraak op een partnerpensioen is bedoeld om de begunstigde een bepaalde mate van inkomenszekerheid in de toekomst te bieden. Het verlies van zo'n aanspraak kan heel ingrijpend zijn. Het zou daarom logischer zijn geweest als partijen in hun samenlevingsovereenkomst expliciete afspraken hadden gemaakt over het verloren gaan van de pensioenafspraken na beëindiging van hun relatie, zonder dat een nieuwe notariële akte of aangetekende brief aan de notaris nodig was. Dit is echter niet gebeurd. Voorts weegt de rechter mee dat een recht op partnerpensioen pas bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd kan worden ingeroepen. Per definitie is dit dus een recht dat 'bestemd is om te werken na beëindiging van de samenlevingsovereenkomst'. Lang verhaal kort: het contractartikel over het nabestaandenpensioen behoudt zijn werking. Mede omdat de vrouw nooit afstand had gedaan van haar aanspraken, beslist de rechter dat de vrouw aanspraak heeft op partnerpensioen.

Met dank aan Van Ewijk Estate Planning.

EU pakt wereldwijde ontbossing aan

De Europese Commissie gaat veel meer doen om wereldwijd de verdwijning van bossen door houtkap terug te dringen. Dat bleek eerder deze week toen Eurocommissarissen Frans Timmermans (duurzame ontwikkeling) en Jyrki Katainen (groei en investeringen) nieuwe EU-plannen presenteerden. Deze noemen ze 'van levensbelang': na fossiele brandstoffen is ontbossing de belangrijkste oorzaak van de klimaatopwarming. Bomen halen namelijk CO₂ uit de atmosfeer en slaan deze op. Oerwouden en bossen zijn bovendien goed voor 80% van alle biodiversiteit (flora én fauna) op het land. Ook is ruim een kwart van de wereldbevolking ervan afhankelijk voor het levensonderhoud. Schokkende cijfers onderstrepen de noodzaak van een effectievere aanpak. Tussen 1990 en 2016 werd er wereldwijd ieder uur een oppervlak gelijk aan 800 voetbalvelden aan bos omgehakt. Eerder deze maand meldde het Financieele Dagblad dat Brazilië vorige maand in het regenwoud van het Amazonegebied 88,4% méér bomen heeft gekapt dan in juni 2018. Commerciële ontsluiting van het regenwoud (dat voor 60% in Brazilië ligt) voor landbouw en mijnbouw is het voorgenomen beleid van de nieuwe president Jair Bolsonaro.

Marktkracht benutten

Beide Eurocommissarissen zijn zich bewust dat ontbossing op grote schaal in Europa niet (meer) voorkomt. Dankzij milieu-ingrepen neemt het beboste areaal in de EU-landen zelfs toe. De meeste en grootste (oer)bossen bevinden zich in Zuid-Amerika en Azië, maar de EU acht zich medeverantwoordelijk voor de ontbossing daar. Zo'n 10% van deze houtkap komt direct of indirect voor rekening van de Europese consument. Deze zou zijn steentje kunnen bijdragen door minder vlees en soja te gebruiken. Maar de EU kan en wil méér doen, bijvoorbeeld in de vorm van wettelijke maatregelen of handelsstandaarden om voor ontbossing verantwoordelijke producten buiten de EU te houden. Katainen noemt in dit verband het EU-verbod op schadelijke chemische bestrijdingsmiddelen, waardoor bepaalde landbouwproducten geen toegang meer kregen tot de Europese markt. Dit heeft wereldwijd het

gebruik van dergelijke middelen gereduceerd.

Green Deal

Op dezelfde wijze kan de EU zijn grote marktkracht inzetten om te helpen ontbossing tegen te gaan. Dit gebeurt nu al tijdens de onderhandelingen over grote handelsakkoorden, waarin milieu- en bosbescherming standaard worden meegenomen. In de recente, grote handelsdeal met Mercosur (Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay) is al opgenomen dat er 12 miljoen hectare bos moet worden aangeplant in Zuid-Amerika. Daarnaast denkt de Commissie aan voorlichtingscampagnes voor Europese consumenten en overleg met het bedrijfsleven, milieuorganisaties en landen buiten de EU. Ook hierin kan de EU zijn spierballen laten zien, bijvoorbeeld door geen ontwikkelingsgeld meer toe te zeggen voor projecten waarbij bos wordt gekapt, maar juist weer wél voor plannen die goed zijn voor het milieu en de duurzaamheid. Volgens Timmermans lopen de nu gepresenteerde plannen alvast vooruit op de door de nieuwe Commissievoorzitter Ursula von der Leyen aangekondigde 'Green Deal'. Deze moet ervoor zorgen dat de EU in 2050 klimaatneutraal is.

Bron: fd.nl

[Naar boven](#)

CBS: vertrouwen omhoog, werkloosheid ook

De berichten van het Centraal Bureau voor de Statistiek waren de afgelopen maand overwegend positief, met slechts een enkel minpuntje. Het consumentenvertrouwen kwam deze maand uit op 2, tegenover 0 in juni. Het ligt daarmee ruim boven het gemiddelde (-4) over de afgelopen 20 jaar, maar ver onder de hoogste stand ooit: 36, bereikt in januari 2000. Het gestegen vertrouwen blijkt ook uit de daadwerkelijke consumptie van de Nederlandse huishoudens: deze lag in mei 2,4% boven die in mei 2018. Ten dele kwam dit door een hoger gasverbruik, maar er wordt ook weer meer uitgegeven aan woninginrichting en huishoudelijke apparaten. Afgelopen mei was het volume van de investeringen 'in materiële vaste activa' 8,9% hoger dan in mei vorig jaar. De groei overtrof ook die in de maand daarvoor. Er werd vooral meer geld gestoken in woningen, bedrijfsgebouwen, transportmiddelen

en machines. De gemiddelde bestaande koopwoning was vorige maand 6,9% duurder dan in juni 2018. Het tempo van de prijsstijgingen is echter aan het teruglopen, met name in Amsterdam en andere grote steden. Dan het minpuntje: het aantal werklozen is vanaf maart 2019 weer licht aan het oplopen, met gemiddeld 2.000 per maand. Vorige maand telde ons land 313.000 werklozen. Overigens nam het aantal 15- tot 75-jarigen met betaald werk de afgelopen 3 maanden toe met gemiddeld 12.000 per maand. Nederland telt nu rond de 9 miljoen mensen met een baan.

Bron: cbs.nl

[Naar boven](#)

SDG no. 5: Gelijke rechten voor vrouw en man

Vaste rubriek:

De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van IVM Caring Capital

Door Hans Molenaar, CIO IVM Caring Capital

In deze rubriek gaan we één voor één in op de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van IVM Caring Capital, die zijn ontleend aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Net als andere duurzame beleggers gebruikt IVM Caring Capital deze doelstellingen om inzicht te geven in het eigen duurzaamheidsbeleid en het waarom van de gemaakte keuzes. Per doelstelling laten we zien welke beleggingen in de portefeuille concreet bijdragen aan de SDG's – of leggen we uit waarom dit soms (nog) niet mogelijk is.

Mensenrecht én kans

De vijfde doelstelling is 'Gender equality', gendergelijkheid. Deze vloeit rechtstreeks voort uit de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens, waarin is opgenomen dat mannen en vrouwen dezelfde rechten hebben. De VN wil nog een stap verder: "*Gelijkheid tussen mannen en vrouwen is niet alleen een mensenrecht, maar ook de basis voor een vreedzame, welvarende en duurzame wereld*". Helaas blijkt in de praktijk dat vrouwen en meisjes nog vaak achtergesteld worden ten opzichte van mannen en jongens. Volgens de vijfde VN-doelstelling moeten in 2030 vrouwen en mannen ook in de praktijk gelijke toegang hebben tot faciliteiten als onderwijs, gezondheidszorg en werk. Daarnaast moeten vrouwen en mannen gelijk vertegenwoordigd zijn in politieke en economische besluitvorming. Landen moeten specifiek beleid maken en wetten aannemen die vrouwen en meisjes gelijke rechten geven op alle gebieden. Ook moet er een einde komen aan geweld tegen vrouwen en meisjes, zoals mensenhandel, seksuele uitbuiting, kindhuwelijken en vrouwenbesnijdenis.

Actiam

Concreet komt deze doelstelling erop neer dat in 2030 meisjes en jongens overal op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen volgen. Ook is het streven erop gericht alle meisjes en jongens in hun vroege kindertijd optimale ontwikkelingskansen te bieden in de vorm van goede zorg en educatie ter voorbereiding op de basisschool. Daarnaast moet in 2030 gelijke toegang zijn gegarandeerd voor alle vrouwen en mannen tot betaalbaar goed technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit. Voor bedrijven is dit vaak geen primaire doelstelling, al komt er steeds meer aandacht voor. Door middel van engagement, het aanspreken van bedrijven op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid, zorgen aandeelhouders ervoor dat ook dit thema aandacht krijgt. Actiam, beheerder van één van de duurzame indexfondsen in onze portefeuille, neemt dit thema standaard mee in zowel het stemgedrag op

aandeelhoudersvergaderingen als in het engagementbeleid. Daarnaast geeft IVM Caring Capital in de dialoog met fondsmanagers frequent aan deze doelstelling structureel belangrijk te vinden.

[Naar boven](#)

Heeft u tips, vragen of opmerkingen laat het ons weten.

Telefoon +31 23 531 01 85 Bereikbaar op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur.

[Afmelden voor de nieuwsbrief](#)